

Sygn. akt I CSK 1763/22

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa K. K. i D. K.
przeciwko S. spółce akcyjnej w B.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 października 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 30 czerwca 2021 r., sygn. akt V ACa 402/19,

**1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej pkt II
zaskarżonego wyroku**

**2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej w pozostałej części
oraz oddala wniosek pozwanej o zasądzenie kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przesłanką zaskarżenia orzeczenia w postępowaniu cywilnym jest istnienie interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia. Interes prawny w zaskarżeniu,

określany jako *gravamen*, rozumiany jest – najogólniej rzecz ujmując - jako pokrzywdzenie polegające na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a sentencją zaskarżonego orzeczenia. Brak tak rozumianego interesu prawnego prowadzi do odrzucenia środka odwoławczego (zob m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSN 2014, nr 11, poz. 108; postanowienie Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97, OSNCP 1997, nr 11, poz. 166).

Skarżący powodowie wniesioną skargą kasacyjną zaskarżyli wyrok Sądu drugiej instancji w całości, podczas gdy w punkcie II tego wyroku Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej w pozostałej części. Zatem rozstrzygnięcie w tym zakresie było dla powodów korzystne, co oznacza, że nie mają oni interesu prawnego w kwestionowaniu tej części rozstrzygnięcia. Skarga kasacyjna w części, w której zaskarża rozstrzygnięcie korzystne dla strony, podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z § 2 k.p.c., gdyż w tym zakresie jest niedopuszczalna z uwagi na nieistnienie po stronie skarżącej interesu w zaskarżeniu (*gravamen*).

Przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały poddane badaniu co do rozstrzygnięcia zawartego w pozostałej części wyroku.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzyganiu innych, podobnych spraw. Chodzi przy tym o problem, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (zob.. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13 oraz z 3 lutego 2012 r. I UK 271/11 - nie publ.). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa

(materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07 oraz z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10 - nie publ.).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo jego niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, nie publ.; z 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 84/07, nie publ.).

W uzasadnieniu wniosku skarżący wskazali, że w niniejszej sprawie istnieje szereg niezwykle istotnych zagadnień prawnych, jednak nie sformułowali ich w sposób prawidłowy. Przedstawili ogólnie problematykę ustalenia zakresu odpowiedzialności przedsiębiorcy górniczego za powstałe szkody wywołane ruchem zakładu górniczego. Skarżący wskazali również na wątpliwości w zakresie wykładni art. 361 § 1 k.c. - jak należy rozumieć sformułowanie „normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynika”.

Przedstawione przez skarżących kwestie nie stanowią istotnego zagadnienia prawnego. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera argumentacji jurydycznej wskazującej na występowanie odmiennych ocen przedstawionego problemu oraz na to, że przepisy dotyczące tej kwestii nie doczekały się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Nie jest rolą Sądu Najwyższego domyslanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob.. postanowienia Sądu Najwyższego z 9 czerwca 2008 r., sygn. akt II UK 38/08, nie publ. i z 14 grudnia 2004 r., sygn. akt II CZ 142/04, nie publ.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, odwołanie się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga przedstawienia, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi oraz argumentacji wykazującej, że istotnie skarga jest oczywiście uzasadniona. Chodzi tu o wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Celem sformułowania powyższej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest wykazanie jedynie oczywistego naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacji, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, nie publ.).

Uzasadniając przesłankę oczywistej zasadności skargi skarżący kwestionowali datę, od której zasądzone zostały odsetki od należności głównej.

Treść uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje o jej oczywistej zasadności. Okoliczności wskazane przez skarżących nie usprawiedliwiają takiej oceny zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy nie dopatrył się rażącego naruszenia powołanych przepisów, widocznego *prima facie*. Brak jest jakichkolwiek podstaw, aby twierdzić, że w niniejszej sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa.

Ubocznie należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, iż odsetki za opóźnienie są rekompensatą dla wierzyciela za uniemożliwienie mu korzystania z należnych mu środków pieniężnych. Spełniają one funkcję waloryzacyjną, ale przede wszystkim odszkodowawczą (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 29 maja 2000 r., III CKN 823/98, nie publ.; z 16 kwietnia 2009 r., I CSK 524/08, OSNC-ZD 2009, nr 4, poz. 106 i z 7 lipca 2011 r., II CSK 635/10, nie publ.). Nie mogą zatem wraz z kwotą zasądzzonego odszkodowania przewyższać wysokości wyrządzonej szkody, co nie powinno mieć miejsca szczególnie w przypadku odpowiedzialności na zasadzie ryzyka kształtującej odpowiedzialność zakładu górniczego za szkody. Przyjęcie więc prawa do odsetek dopiero z chwilą wykrytowania się świadczenia pieniężnego jako zobowiązania dłużnika

pozwała wykluczyć taką sytuację. Najczęściej chwila ustalenia prawa do odszkodowania pieniężnego jest zbieżna z wyrokowaniem w sprawie, wtedy bowiem określona staje się wysokość odszkodowania należnego poszkodowanemu. Data wyroku jest więc z zasady datą wymagalności świadczenia pieniężnego dłużnika, tym bardziej, jeśli zgodnie z art. 363 § 2 k.c. wysokość odszkodowania jest ustalana przez sąd według cen z chwili orzekania. Przyjęcie stanowiska wskazującego jako chwilę wymagalności roszczenia pieniężnego, w przypadku szkód górniczych, dzień ustalenia jego wysokości przez sąd w wyroku przekonuje dodatkowo z innych przyczyn. Po pierwsze, odpowiada ono istocie wymagalności roszczenia oraz obowiązku naprawienia szkód górniczych na podstawie przepisów prawa górniczego. Po drugie, wymagalność roszczenia jako prawa podmiotowego może dotyczyć tylko żądania przez wierzyciela od dłużnika konkretnego zachowania. Po trzecie, z ekonomicznego punktu widzenia pozwala ono na sprawiedliwsze rozłożenie między stronami ryzyka prowadzenia sporu o naprawienie szkody, zwłaszcza w okolicznościach, kiedy nie wiadomo od początku, czy zasadne będzie przywrócenie do stanu poprzedniego, czy też odszkodowanie pieniężne, a wybór rodzaju świadczenia nie zależy od wierzyciela. Po czwarte, co jest wnioskiem ogólniejszym, w razie uznania wymagalności zobowiązania pieniężnego dłużnika z chwilą wyrokowania unika się, w razie zasądzenia odsetek, że zasądzone odszkodowanie wraz z odsetkami przewyższy wysokość wyrządzonej szkody (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2021 r. V CSKP 54/21, nie publ.).

Mając powyższe na uwadze nie można przyjąć, że przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały w sposób właściwy wykazane.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[as]